

İstanbul mebusları bugün Beyoğlu halkevinde toplandı **Türk milleti vatanı için hertürlü fedakârlığa hazır**

İstanbul mebusları yer yer do-
laşarak halkın dileklerini ve istek-
lerini tesbit etmekte, geçen seneki
dileklerden yerine getirilenleri alâ-
kadarla bildirmektedirler.
Mebuslarımız bu sabah Şişli
halkevine gitmişlerdir. Burada
belli başlı olarak veremliler için bir
sanatoryum ve hastahane inşası,
köprü altında dolaşan serseri ço-
cukların toplanarak bir ıslahhane-
ye konulması istenmiştir.
Mebuslarımız saat bire doğru
da Beyoğlu halkevine gitmişlerdir.
Buradaki toplantıda vali ve be-
lediye reisi Doktor Lütfi Kırdar, vali
(Devamı 2 inci sayfada)

İSTANBULUN ENÇOK
OKUNAN GAZETESİ

Sahibi ve Umum Neşriyat
Müdürü:
HASAN RASİM US
Basıldığı yer
VAKIT MATBAASI
Ankara Caddesi VAKIT Yurdu

3

EYLÜL 1940
SALİ

Numara: 363 Sene: 2
Tel. 23872. Posta kutusu 214

BASKIYA

VERİRKEN

FRANSIZ FASINDA İSYAN

Birçok zabıtlar
General dö Gol'e
iltihak etti

Madrid, 3 (A.A.) —
Röyter Ajansından:
Gazetelerin Tanca-
dan almış oldukları
habere göre Fran-
sa hattıüstüve Afrika-
sında zuhur eden is-
yan neticesinde Fran-
sız Fas'ında da birta-
otellerde ve lokanta-
gelmiştir Fransız Fa-
sında birçok zabıtlar,
açıkça de Gol'ün ta-
raftarı olduklarını söy-
lemişlerdir.

(Fransız müstemlekelerindeki
kıyılara dair aldığımız diğer
haberler 2 nci sayfada.)

İtalyada bütün
demirlere vaz'iyet
edildi

Bâl, 3 (A.A.) —
Röyter:

National Zeitung'un
muhabirinin verdiği
bir habere göre İtal-
yan makamları İtal-
yada bütün evlerde,
otellerde ve okanta-
larda bulunan demir
ve bakırlara vaz'iyet
etmişlerdir.

365 GÜNLÜK HARB

Alman kütaları tam bir sene evvel Polonyaya giriyor (Yazısı 3 ncüde)

General
Sikorsiki'nin
nutku

Polonyanın
harp azmi
kırılmadı

Polonya
ordusunun harp
zayıatı

100,000 ölü
200,000 yaralı

Londra, 3 (A.A.) — Pat ajan-
sından:

Times gazetesi, harbin yıldö-
nümü münasebetile, başvekil ve
başkumandan general Sikorski-
nin bir mülakatını neşretmekte-
dir.

General, bu mülakatında Po-
lonyalıların bir sene muharebe-
den sonra hattı hareketlerini
değiştirmemiş olduklarını söy-
lemektedir. Arazilerinin düş-
manlar tarafından muvakkaten
işgal edilmiş olmasına rağmen
Polonyalıların kalpleri hürriye-
te ve istiklale sadık kalmakta-
dır. Fransanın uğramış olduğu
felâketin Polonyalıların zihniye-
tini değiştireceği zannedilmisti.

Almanlar, kendi iradelerine
mutî bir hükümet ihdas etmeğe
çalışmışlarsa da muvaffak ola-
mamışlardır.

Polonya milleti, böyle bir şeyi
asla kabul etmeyecektir. Zira
(Devamı 2 inci Sayfada)

Maarif Vekilinin riyasetinde Bugün maarif müdürlüğünde bir toplantı yapıldı

Maarif Vekili Hasan Ali Yücel,
dün akşam Bandırma'dan şehri-
me gelmiştir. Vekil, bugün maarif
müdürlüğüne gelerek şehrin küll-
tür işleri etrafında tetkiklerde bu-
lunmuştur.

Maarif müdürü bu yılki öğre-
ten ve okul vaziyetini kendisine
izah etmiş ve bu toplantıda orta
tedrisat umum müdürü ile bazı u-
mumi müfettişler hazır bulunmuş-
lardır.

Bu yıl şehrimizde yeniden orta
okullar açılacaktır. Bu okulların
talebe kadroları ve öğretmen vazı-
yetleri tesbit edilmiştir. Okullar
birkaç güne kadar faaliyete geç-
cektir.

Vekil öğleden sonra da şehir
dahlilindeki orta tedrisat müesses-
lerini gezerek yeni talebe kaydını
ve ikmal imtihanlarını gözden ge-
çirmiştir.

Kalbimin sesi

Pek yakında gazetemizde
okuyacaksınız

Bu heyecanlı tefrikamıza ait resimlerden

Transilvanyada
vahim hâdiseler

Macarlarla Rumen
jandarmaları
çarpıştı

Halk baltalar ve
tırpanlarla silâhlı
dolaşıyor

Romanyanın işgal
olunmak tehlikesi
var

Bükres, 3 (A. A.) — Röyter
ajansından:

Geçen hafta tatilindeki nüma-
yışlere benzer tezahürler, hat-
ta Bükres'te de olmamış ise de
Transilvanya'dan gelen son ha-
berler, Viyana'da verilmiş olan
hakem kararına karşı yapılan
muhalfeletin süratle ve tehlikeli
surette büyümeğe olduğunu bil-
dirmektedir.

Zabıtlar, mütemadiyen ve acı
acı Almanlardan ve İtalyanlar-
dan bahsetmektedirler.

Söylendiğine göre, Transil-
vanya'lı olan kıtaat, işgal et-
mekte oldukları mevzileri tahli-
yeden imtina eylemektedirler. Bin-
lerce köylü ve gönüllü, Macar hu-
dudundaki müstahkem hatları
tutan Romen askerlerine yar-
dım etmek teklifinde bulunmak-
tadırlar. Söylendiğine göre tüfek
elde edememiş olanlar, baltalar
ve tırpanlarla silâhlanmışlar-
dır.

(Devamı 2 inci Sayfada)

Transilvanya hareketini organize
etmeğe çalışan Romen köylü
partisi reisi Mamiyu

Dobruca
meselesinde hal
olunamıyan bir
taraf

Bulgarlar
Dobruca işgalini
Macarlarla aynı
tarihte yapmak
istiyor

Sofya, 3 (A. A.) — Stefani
ajansından:

Başvekil B. Filof, dün akşam
cenubi Dobruca'nın Bulgaris-
tana' iadesi hakkında Bulgar-
larla Romenler arasında yapı-
lmakta olan müzakerata müteal-
lik olarak verdiği beyanatta bu
babda tesadüf olunan müşkülâ-
tın cenubi Dobruca'nın işgali
tarihinin tesbitine müteallik ol-
duğunu ve Bulgar hükümet ve
milletinin bu işgal tarihinin
Transilvanya'nın Macarlar tara-
fından işgaline müsadif olma-
sını istemekte olduklarını söy-
lemiştir.

(Devamı 2 inci sayfada)

Millî Şefin gençliğe itimadı

İnönü diyor ki

"Gençlerimizin
azim ve imanlarını
Türk istikbalinin
en kıymetli
müjdesi
sayıyorum,"

Ankara, 2 (A.A.) — Gençlik, grup-
ve kışkırlarının 30 ağustos zafer bay-
ramı günü yapılan açılış törenleri mün-
asebetile, beden terbiyesi genel di-
rektörü general Cemil Taner tarafın-
dan Reisicumhur İsmet İnönü, Baş-
vekil Dr. Refik Saydama, ve C.H.P.
genel sekreteri Fikri Tüzere çekilen
telgraflara aşağıdaki karşılıklar veril-
miştir:

General Cemil Taner
Beden Terbiyesi G. Direktörü
Ankara

Beden terbiyesi mükellefiyetinin
muvaffakiyetle tatbika başlanıldı-
ğını bildiren telgrafını memnun o-
larak aldım. Gençlik teşkilâtının
çalışmasını dikkatle takip ediy-
orum. Gençlerimizin azim ve iman-
larını Türk istikbalinin en kıymet-
li müjdesi sayıyorum.

Beden terbiyesinin değerli çalı-
ması için size çok teşekkür ederim.
İsmet İNÖNÜ

Sovyet Rusyada Manevralar

Moskova, 3 (A.A.) — Krass-
naya Svyesda gazetesinin bildir-
diğine göre, son zamanlarda
Moskova ve garp askerî mmta.
Odessa mintakalarında manevra-
lar icra edilecektir.

Dün geceki fırtına Malkaya motorü şilede karaya vurdu

(Yazısı 2 inci sayfada)

Türk şimendiferleri Bismilde

Bismil, 3 (A.A.) — İlk trenin dün Bismil istasyonuna girişi münasebetle bir tören yapılmıştır. Bismil istasyonunun medhaleinde üzerinde başarılan işlerin önemini ifade eden vecizelerle süsli güzel bir tak kurulmuştur. Bütün Bismil ve civarı, ilk trenin istasyona girişi töreninde hazır bulunmak üzere kesif bir yığın halinde istasyon ve civarı nı doldurmuştu.

Diyarbakır vilayeti sivil ve

askeri erkânı, bir çok memurlar da bu merasime iştirak eylemek te idiler. Milli renklerle süslenmiş olan ilk tren, yavaş, yavaş istasyona girerek takın önünde durduğu zaman bütün mektep talebeleri ve halk bir ağızdan İstiklâl marşını söylemişler ve bunu takiben vali Görel, Bismil kaymakamı ve belediye reisi R. Fat Akpmar ve inşaat kısmı A. dıma Galip Güler tarafından birer nutuk söylenmiştir.

Transilvanyada vahim hadiseler

(Baş tarafı 1 inci sayfa)
Muhalefetin lideri olan B. Maniu, Cluj'a gelmiştir. Kendisinin terkedilen mmtakalarda ki siyasî mesele arkadaşları ile birlikte Cluj'da ve diğer şehirlerde siyasî ve kültürel merkezler ihdas etmek tasavvurunda bulunduğu ve bundan maksat, Macar hakimiyeti altına geçen 1.300.000 Romanyalı'nın mukavemetini tensik etmek olduğunu söylemiş olduğu rivayet edilmektedir.

HİTLER BAYRAĞI YIRTILDI

Bükreş, 3 (A.A.) — Röyter: Dün öğleden sonra Brasov'da bir meydana 6 bin Transilvanyalı Romen toplanmıştır. Halk, bir papazın liderliğinde belediye binası önünde bir karşı Transilvanya arazisini bile Macaristana terketmek için and içmiştir.
Brasov Alman Sakson akalliyetinin merkezi olduğu için bu tezahür ayrı bir ehemmiyet almakta dır. Biraz sonra Viyana kararı üzerine tehir edilmiş olan otomobil yarışları için Brasova gelmiş bulunan Alman elçiliği ekonomî idaresi geft Neubacher ve nazi otomobil teşkilâtı geft Humlein, aleyhte tezahüratı bulunan halk tarafından gevrilmiştir. Bunların otomobillerindeki gamalı haçlı bayrak, polisler yol açabilmesinden evvel almarak yırtılmıştır.

Almanların Transilvanyayı ve hattâ bütün Romanyayı işgal için bu hadiselerden istifade etmelerinden korkulmaktadır.

PROTESTO NÜMAYİŞLERİ DEVAM EDİYOR

Cluj, 3 (A.A.) — Transilvanya Röyter ajansından:

Transilvanya'nın üçte ikisinin Macaristan'a terki aleyhinde nümayişler yapılmamış hükümet tarafından men edilmiş olmasına rağmen burada birçok protesto nümayişleri yapılmıştır.

Cluj'da bir harp havası hüküm sürmektedir. Sokaklarda ne otomobil ne de otobüse tesadüf edilmektedir. Bütün dükkanlar kapalıdır.

Saturne'den gelen bir mesajda müsellâh Macarlardan mürekkep bir grup bu şehrin bankalarına hücum etmiş ve 9 Romen jandarmasının öldürülmüş olduğu bildirilmektedir.

Alman zayıflığı

(Baş tarafı 1 inci sayfa)
İlanacak olursa İngiltere'ye karşı yapılan hücumlar esnasında düşürülen düşman tayyareleri adedi 1097 ye varmaktadır. Son haftanın yani 25 ilâ 31 ağustos kadar olan müddet zarfındaki Alman zayıflığı ise 293 tayyareye balığ olur ki takriben 700 pilotun ziyatı demektir. Aynı müddet zarfında İngiltere sahillerini müdafaa ederken 113 aracı ve Almanya'ya karşı hücumlarda da 15 bombardıman tayyaresi kaybetmiştir. 69 pilotu sağ ve salimdir. Bombardımancı tayyarelerin mürettebatı da dahil olmak üzere İngilizlerin insanca zayıflığı 110 kişidir.

BU SABAH ATILAN BOMBALAR

Londra, 3 (A.A.) — Dün gece ve bu sabah münferid Alman tayyareleri, İngilterenin muhtelif mmtakaları üzerinden uçmuşlardır. Yüksek infilâk kabiliyetli bombalarla yangın bombaları hafif hasarat husule getirmiştir. Bombardıman kurbanlarının adedi nisbeten azdır.

Londra mmtakasının meskün bir nahiyesinde bazı evlere bu sabah iki sesli bomba düşmüş, ise de bu evlerde bulunanlar sığınaklara iltica etmiş olduğundan kimseye birşey olmamıştır.

Londra civarında da yangın bombaları yüksek infilâk kabiliyetli bombalarla düşmüş ve e. hemmetsiz bazı yangımlar çıkmıştır.

Alman tayyareleri, İngilterenin cenubu garbi, cenubu garbi, şimali garbi ve şimali garbisinde muhtelif mmtakalar üzerinden ve orta İngiltere ile Gal eyaleti üzerinden uçmuşlardır.

Fakat birçok yerlere bir veya iki bomba atılarak bazı meskenler hasara uğratılmıştır.

Orta İngilterede bir bomba, sığınak üstüne düşmüştür. Sığınakta bulunan altı kişiden ikisi ölmüştür. Orta İngilterenin başka bir şehrinde itfaiye, çıkan birkaç yangını söndürmek için faaliyette geçmiştir.

Cenubu garbi sahilinde bir mevkîye düşen bombalar, birkaç dükkanı ağır hasara uğratmış ise de insanca zayıflık olmadığı zannedilmektedir.

Yangın bombaları ile çıkan yangımlar süratle söndürülmüştür.

Dün geceki fırtına

Dünkü şiddetli yağmuru müteakip bu sabah hava açtı, fakat bir gün içinde geyik Akaray ve Kasımpaşa gibi yerlerinde mühim tahribata sebep oldu.

Bu arada Çemberlitahta büyük bir ağaç yol üstüne yıkılmış, bir yazıat olmamıştır. Taksim - Harbiye arasında havagazi borularını tami için açılan ve geligigüzel kapatılan hendek-

ler sularla çökmüş, birçok otomobiller buraya saplanıp kalmışlardır.

Fırtına denizde de bazı kazalara meydan vermiş; ezetimle kömür yüklü olarak Karadeniz Ereğlisinden İstanbula gelmekte olan kaptan Falk Seren idaresindeki 550 tonluk Malkaya motörlü yelkenlisinin Şile önünde mazotu tükenerek Modoadan açığa demirlediği bir sıra geceleyin lodos-tan sonra çıkan müthiş karayel fırtınası neticesinde demirini taramış ve dalgalarla sürüklenen gemi kumsala bindirmiştir. Şile tahliye istasyonu derhal kazazedelerin imdadına koşmuştur. Dokuz kişiden ibaret olan mürettebatı kâmilan kurtulmuştur.

İstanbuldan bir tahliye gemisi yollandığı takdirde Malkayanın hanulesle birlikte kurtarılması mümkündür.

İstanbul mebusları Halkevinde

(Baş tarafı 1 inci sayfa)
muavini Hüdaî, Ahmet, Beyoğlu kaymakamı Gafur, parti Beyoğlu kazası idare heyeti âzaları, Ev idare heyeti ve komite âzaları hazır bulunmuştu.

Mebuslarımızdan Ziya geçen seneki dileklerden yüzde ellisinin yapıldığını söyleyerek yeni dilekleri olup olmadığını sormuştur. Ev başkanı Ekrem Tör yeni halkevi

binasının inşası için vali ve belediye reisinin yakın bir alâka gösterdiğini ve bu için ilk fırsatta halledeceğini vaat ettiğini söylemiş. Eve ait bazı dilekleri bildirmiştir. Ekrem Tör dünya vaziyetinin karışık olduğu şu sırada bir an evvel toplanan idare heyeti ve komite âzalarının şu kararı verdiklerini söylemiştir:

"Sayın mebuslarımıza memleket ve milletin mukadderatı hakkında verecekleri kararın fikrimizde, kanımızda, vicdanımızda mâkes bulacağını ve memleket müdafasının icabettiği bütün fedakârları hayatımız pahasına ifaya yecanla hazır olduğumuzu teyid arz ve ibrâğ ederiz."

Mebuslar Evlilerin bu kararından fevkalâde memnun olarak kararları alkışladılar. Müteakiben hep birlikte yemek yenilmiş, mebuslar halkevi mensupları tarafından büyük bir sevgi ve coşkunlukla uğurlanmışlardır.

Mebuslar Vali ve belediye reisi ile birlikte Taksim gazinosuna giderek şehir maket ve planların görmüşlerdir.

Fransız müstemleke adalarında Kıyamlar Halkın umumî hissiyatı Vipi hükümetinin aleyhinde

George Town, 3 (A.A.) — Fransız Antil adalarında, Martinik'te ve Guadalupe'ta karışık. İklârlar günden güne fazlaştı, bu memleketlerden gelmekte olan yolcular tarafından teyit edilmektedir.

Teslim olmanın aleyhinde tezahüratta bulunanlarla jandarma ve bahriye askerlerini arasındaki mücadeleler neticesiz kalmış olmakla beraber, yolcuların beyan ettiklerine nazaran, halkın umumî hissiyatı Vipi hükümetinin aleyhinde bulunmakta. Adalardaki iktisadî vaziyetin arzettiği müşkülât ahalinin ademi memnuniyetini çoğaltmaktadır. Adaların başlıca ihraç maddelerini teşkil etmekte olan şeker ve rom stoklarında 1940 istihsalâtı tamamen rıhtımlarda veya gemilerin ambarlarında beklemektedir. Süratle ihraç piyasaları bulunmadığı takdirde, adalar bir iktisadî inhidam tehlikesi karşısındadır. Bazı şeker kamış yetiştirme işletmeleri faaliyetlerini tatil etmekte ve memur, asker ve bahriyelilerin masrafları da tedahülde kalmaktadır. Cenubi Amerika sahillerinde de kükrek mahkûmlarının sevk edildiği Cayen şehri de aynı vaziyette bulunmaktadır. Bu üç mevkide bulunan ahalî kıymetli eşyalarını Birleşik Amerika'da ki veya İngiliz müstemlekelerindeki dostlarına göndermektedir.

General Sikorski'nin nutku

(Baş tarafı 1 inci sayfa)
böyle bir hükümetin mevcudiyetini katî surette inkâr edecek tir. Polonya milleti, manevî ve ahlâkî vahdetini muhafaza etmektedir. Polonya'nın her tarafında Londra radyosu dinlenilmektedir.

Millet, megrû hükûmetine karşı itimadını muhafaza etmektedir.

Polonya'nın harp esnasındaki mesaisinden bahseden general Sikorski, Polonya ordusunun Fransa seferberliğini ve Fransaya gönderilen İngiliz heyeti seferiyasının işini kolaylaştırma için bir pişdar vazifesi ifa etmiş olduğunu beyan etmiştir. İsviçre kırsılhaç cemiyeti, Polonyadaki Alman zayıflığına müteallık rakamı neşretmiştir: 100.000 maktûl, 200.000 yaralı vardır. 1000 tayyare ve 1000 tank tahrip edilmiştir. Norveç ve Fransada Polonyalıların tarafından esir edilen Almanlar, muharebenin Polonyada hakiki bir harp olmuş olduğunu söylemektedirler.

İtalyanlar Maltaya Yaklaşmadı

Malta, 3 (A.A.) — Dün öğle-ye doğru büyük bir düşman tayyare teşekkülü Maltaya doğru yaklaşmış ve sahili aşmadan geri dönmeye mecbur kalmıştır. Daha sonra bir düşman tayyaresi adaya yaklaşmışa teşebbüs etmişse de adanın üzerine varmadan geri dönmüştür.

İngiltere Bir ateş yağmuru halinde istilâya kalkışacakları bekliyor

Bütün sahiller dikenli tellerle örülü

Londra, 3 (A.A.) — Röyterin İngilterenin cenub mmtakalarını gezen hususî muhabirî anlatıyor:

Gizli kaynaklardan dökecek ateş yağmuru, İngiltereyi istilâya kalkışacak olanları bekliyor.

Denizden bakılınca, sahil tıpkı eskisi gibi manzara arz ediyor. İki tarafta küçük tepelikler ve arkada ormanlıklar ile güneşlik bir saha. Dikenli teller, düşmanın gelebileceği yegâne maniadır. Fakat, alarm verilir, verilmez, yaman nişancılar, silâhları ve mitralyözleri önünde, gözlükmez mevzilerinde bulunacaklardır. Mitralyöz yuvaları, çok mahirane bir surette peçelennmiştir. İki mühim şehri elde etmek için müstevlinin yapılabileceği mmtakaya giden dar yollar, mütemerkiz ateş altındadır. Garbe doğru git-tikçe yollar daha ziyade daral-mak ta ve güçleşmektedir. Anavatan muhafaza kıtalarına alınmış olan usta biniciler, geceleri, tepelerde ve ovalarda devriye gezmektedir.

Vefat

Emekli Albay merhum Hasan Beyin refikası ve mütefekkir muharrir arkadaşlarımızdan Fehmi Razi Caner'in validesi Bayan Zahide bir buçuk senedenberi müptelâ olduğu hastalıklan kurtulmayarak evvelki gece Kadıköyündeki evinde vefat etmiştir. Merhume hayırlı, herkese karşı iyiliği çok seven ve bütün mânasıyla müstfik bir kadın idi. Bayan Zahideye Ulu Tanrıdan rahmetler dileriz.

Aziz arkadaşımız Fehmi Razi Caner ve kederli ailesine de candan taziyetlerimizi sunarız.

Alman propaganda nazırına göre Kat'i hesap zamanı yaklaşıyor

KatoVitz, 3 (A.A.) — D.N.B bildiriyor:

Alman propaganda nazırı Dr. Göbels, dün Katowitz'e gelmiş ve şarkı yukarı Silezya'nın kurtuluşunun yıldönümü münasebetile tertip edilen büyük bir mitingde nutuk söylemiştir. Dr. Göbels, Alman ordusunun zaferlerinden Führer'in sulh tekliflerine demokrasiler tarafından verilen red cevabından Fransa'nın mağlûbiyetinden uzun uzadıya bahsetmiş ve İngiliz hükûmetine hücum etmiştir.

"İngiliz hükûmeti demıştir yeni dünyayı anlayamaz ve aynı zamanda anlamak istemiyor. Manş'ın ötesinde hadiselerin başka türlü seyredeceği sanılır. Halbuki bu mücadelede şimdiye kadar hiçbir zaman olmadığı kadar mütehit ve kuvvetini müdrük bulunan Alman milleti biliyor ki, hiçbir şey ve hiçbir kimse onu zımamdan ayrıramaz. Almanya, ablukanın tesiri altında değildir. Gıda bakımından Almanya o derece iyi garanti edilmiştir ki İngiltere'nin açlık üzerine binan etiği ümitler bin kere daha muhakkak surette boşa çıkacaktır."

Kat'i hesap görme saati yaklaşıyor. Bundan kaçınılmaz. Son seneler içindeki hadiselerin İngiltereye öğretmesi lâzımdır ki Führer'in âdeti tam zamanında hücum etmek ve hareket eylemektir. Bazı İngilizler bu anın sabırsızlıkla beklenmek te olduğu hissini veriyorlar. Lâzımgelen zamanda Alman ordusu bu sabırsız Baylara cevap vermekten hâli kalmıyacaktır."

Dobruca meselesi

(Baş tarafı 1 inci sayfa)
Bununla beraber, bu mmtakalın de iktihâm olunacağı ümit edilmektedir.

Henüz bir ilâf elde edilmiş olan diğer bir nokta da budur ki, o da, meselenin mali tarafıdır.

Slovakya'da yahudiler servetlerini bildirmeğe mecbur

Pressburg, 3 (A.A.) — D.N.B. Ajansı bildiriyor:

Slovakya hükûmeti, evvelce bildirilmiş olan ve yahudilerin servetlerini kaydettiler mecbur kıldıklarına mütedar bulunan kararnameyi neşretmiştir. Bütün yahudiler servetlerini bulundukları belediye bildireceklerdir. İhtar etmiyenler veya noksan ihbarda bulunanlar beş seneye kadar hapis cezasına mahkûm olacaklar ve bütün servetleri müsadere edilecektir.

Dörtler Kulübü

Yazan: Ağata Kristi —32— Nakleden: M. Enön

— Biz Dörtler'in "2" numarasının Ryland olduğunu biliyoruz.

— Şu uşağın bahse girişmek veya maskaralık etmek meselesi, vaziyetleri tehlikeye düştüğü takdirde işin içinden sıyrılmak için hazırlanmış bir "numara" dan başka bir şey değildir... O uşağa gelince...

— Evet uşağa gelince!...

— O, numara (4) tür.

"Vekilharç kadın bu sualleri hayretle karşılamakla beraber bütün bildiklerini söylemişti... Ertesi gün feci bir hakikat şây. le meydana çıktı: Hizmetçiler den birisi kendi odasından çıkarken çalışma odasından iç renç ve yazık bir et kokusu gel-

diğini hissetti. Kapiyı açmağa çalıştı: İçeriden kilitlenmiş olduğunu gördü. Nihayet Jerald Paynter ile Çinli uşağın yardımıyla kapı kırıldı ve müthiş manzara ile karşılaştılar.

"Bay Paynter havagazi ocağının üstüne düşmüş, yüzile basmış, tanımmıyacak derecede yanmış bulunuyordu. "Evvelâ her kes feci bir kaza karşısında bulunduğunu sanmıştı. Bu işte bir kabahetli aramak iltiza ederse hastaya fazla kuvvetli bir uy. bu ilâci verdikten sonra onu bu halde birahtmış bulunan doktor Kuentin'den başkası itham olunamazdı... Bîlâhare çok garip bir şey daha keşfedildi.

"İhtiyarım dizlerinden kay-

mış olan bir gazete döşemenin üzerinde duruyordu. Gazeteye bir göz gezdirilince mürekkeple belli belirsiz iki kelime yazılmış bulunduğunu gördü. Paynter'in oturmuş olduğu kanapenin yanında yazıhane vardı. Ve mak-tullin işaret parmağı mürekkebe bulanmış bulunuyordu. Kal-kıp bir yazı kalemi alacak bir kuvvet bulamayınca Paynter'in parmağını mürekkebe batırıp gazetesinin üzerine o iki kelimeyi yazmış olduğu anlaşıyordu. Fakat o kelimelerden bir mâna çıkarmak imkânı yoktu: "Sarı yasemin". Bundan başka bir ip ucu bulupamamıştı.

"Kroftlands'da çok miktarda sarı yasemin bulunduğundan evvelâ onlar kastedildiği zannedildi. Fakat gazeteler böyle esrarengiz hadiseleri parmaklarına dolamayı fırsat addettiklerinden işe "Sarı yasemin esrarı" adını vererek, belki de cinayetle hiç alâkası olmayan bu iki keli-

meye en büyük ehemmiyeti verdiler.

Puaro hayretle:

— Onları ehemmiyetsiz mi zannediyorsunuz, siz? dedi. Neyse madem ki ehemmiyetli yok diyorsunuz, öyle olsun!

Kendisine şüpheli nazarlarla baktım. Fakat yüzünde alaycı bir ifade sezmedim ve sözlüme devam ettim:

— Nihayet istintak başladı...

— Bu meselenin sizi çok meşgul etmiş olduğunu görüyorum.

— İlk ifadeler tamamladı doktor Kuentin aleyhinde idi. Kendisi kasabanın asıl doktoru değildi. Ve bir ay iznini olan doktor Bolito'nun yerine gelmiş bulunuyordu. Usaklar kendisini kazanın en büyük âmilî olarak itham ediyorlardı. Fakat doktorun kısa fakat sansasyonel ifadesi herşeyi altüst etmeğe kâfi geldi. Kroftlands'a geldiğinden beri Bay Paynter ayakta duramaz bir halde bulunmakta imiş...

Doktor Bolito uzun müddet kendisini tedavi etmiş fakat Kuentin o gecedan evvel ancak bir kere kendisini muayeneye gelmiş... Doktorla başbaşa kalmca Paynter kendisine şayanı hayret seylar anlatmış: Evvelâ rahatsız olmadığımı, yalnız öğle yemeği için pisirilmiş olan Hindistan işi bir pilâvın lezzetini çok acı bulmuş olduğunu anlatmış... Bir behane ile Ahhing'i başından savarak tabağındaki pilâvı bir vazoya dökmüş olduğunu ve kendisinden bu maddeyi tahlil etmesini rica için çağırılmış olduğunu ilâve etmiş. Paynter sıhhatinin iyi olduğunu iddia etmiş olmasına rağmen doktor vaziyeti iyi görmemiş ve kalbini takviye etmek için bir enjeksiyon yapmak mecburiyetini hissetmiş. Fakat bir uyku ilacı değil bir istrikinin enjeksiyonu yapmış. Nihayet pirinci tahlil ettikten sonra doktor Kuentin'in, içinde tam iki ada-

mı öldürecek miktarda tox halinde afyon bulmuş olduğu anlaşılmış.

Burada sustum. Puaro tatlı bir lisanla:

— Peki sizin kanaatiniz nedir Hastings? diye sordu.

— Kimbilir... Belki bir kazadır... Ve o akşam onu birisinin öldürmeğe teşebbüs etmiş olması bir tesadüf eseri olabilir.

— Fakat siz bunun bir kaza değil cinayet olduğunu emin gibi görünüyorsunuz?

— Ya siz ne düşünüyorsunuz?

— Azizim. Biz ikimiz aynı şekilde muhâkeme yürütmeyoruz. Ben cinayet veya kaza bahislerinde üzerinde bocabamıyorum... Bunu ancak "Sarı yasemin" meselesini hallettikten sonra tesbit etmek kabil olacak. Şahi, buradan bir noktayı unuttuğumuzu zannediyorum.

(Devamı var)

ALMANLARIN ALMANYAYA HARP İLANININ YILDÖNÜMÜNDE

Bugün 3 Eylül, İngiltere ile Fransa'nın, 1 Eylülde Polonya'ya duduna tecavüz eden Almanya'ya harp ilan ettikleri tarihin üzerinden tam bir yıl geçmiş bulunuyor. 3 Eylül 1939 tarihli "Haber," ve "Son Dakika," gazetelerini açıp bakalım: O zamanki İngiliz başvekil Chamberlain'ın harp ilânını bildiren hitabesi:

"Bu sabah İngiltere sefiri Alman hükûmetine nihai bir nota tevdi etmiştir. Bu nota'da saat on birde kadar Alman kitalarının Polonya'dan geri çekilmesine dair teminat almadığı takdirde İngilterenin Almanya ile Harp halinde bulunacağı bildirilmektedir. idi.

Şimdiye kadar hiç bir cevap gelmemiştir. Bu itibarla memleketimiz şimdi Almanya ile harp halindedir.

Son dakikaya kadar ihtilâfı müşahade bir şekilde halletmek imkânı mevcuttu. Fakat Hitler bu hususta kendisine yapılan teklifleri dinlemek istememiştir. Hitler Polonya hükûmetine tekliflerini bildirdiğini söylüyor. Hitlerin bu beyanatı hakikate muayyirdir.

Hitler, kitalarına Polonyayı istila etmek emrini vermek için, yoladığını bildirdiği tekliflerin, Polonya hükûmetince tetkik edilmesini beklememiştir.

Artık bizim için ihtilâftan kaçınmak imkânı kalmamıştır. İngilizler ile Fransa şimdi giriştikleri taahhütleri yerine getirmektedirler. Vıdolan müsterihiz. Sulhü idame etmek için elimizden ne gelirse yaptık. Hepinizin vazifenizi cesaretle ve sükûnetle yapacağınızdan eminim. Allah hepinizin yardımını ve hakkın müdafisi olsun."

Gene Chamberlain'ın, Parlamento'ya söylediği nutkundan bir kaç cümle:

"Başlamakta olan harbin mesuliyeti, bir tek adama, ihtirasi için dünyayı sefaletle boğan Alman şan, söyliyesi Hitler'e racidir. Girişeceğimiz savaş son derece şiddetlidir. Fakat mücadeleye tertemiz bir vıdandan giriyoruz ve bütün dünyanın bizimle beraber olduğuna inanıyoruz."

İngiliz kralının aynı gün radyoda Büyük Britanya milletlerine hitabı:

"Bugün, medenî dünya için vazih olan bir prensibe karşı harbediyoruz. Bu, muahedeleri tanımayan ve diğer devletleri hâkimiyeti altına almak için tecavüz eden, kuvvetin hakka galip olmasını güden ve hokâm bir akidedir ki, milletin dünyanın bizimle beraber olduğuna inanıyoruz."

Giriştığımız vazife ağır olacaktır. Önümüzde karanlık günler olacaktır, muharebe harp sahalarına

inhisar etmiyebilir. Fakat biz daha doğru bildiğimizi yapacağız ve üzerimize düşen hiçbir fedakârlığı esirgimeyeceğiz. Allahın yardımı ile davamızı kazanacağız."

Harbin ilânından bir sene sonra bu nutukları okurken "harp mesulleri," bahsini düşünmemek mümkün mü? Harbin mesuliyeti kime racidir? sualine en doğru cevabı şüphesiz tarih verecektir. Fakat gene maziye dönerek Fransız başbekili Daladyenin 26 Ağustosta Alman şansölyesine gönderdiği mektubu da hatırlarsak mesuliyetin İngiltere ve Fransada olmadığı, gını kabul edebiliriz:

"Siz de benim gibi son harpte askeriniz. Beşeriyet vıdânının harp tahribatından, harp nasıl biterse bitsin, nasıl tüyler ürperici bir hatıra taşıdığını siz de benim gibi bilirsiniz. Alman milletinin sulh yolunda ve müşterek medeniyet eserindeki vazifesinin ifasında o milletin rehberi sıfatı hakkınızdaki kanaatim beni sizden bu teklifime cevap vermenizi ricaya sevk etmektedir.

Eğer, bundan yirmi beş sene evvel olduğu gibi, Fransa, ve Alman kanı daha uzun ve daha öldürücü bir harpte alacak olursa iki millet te zafere iman ederek çarpışacaktır. Ancak bu çarpışmadan hakikaten muzaffer olacak şey harabî ve barbarlık olacaktır."

Transilvanyada galeyan

Romanyada, hükûmetin Viyana hakem kararını kabul etmiş olmasına rağmen halk kütləsi ve bilhassa Transilvanyalı Romenlerin bu karar karşısındaki galeyanları git-tikçe ehemmiyet peyda ediyor. Röyter Ajansı Transilvanyadaki galeyanın tehlikeli bir surette ve süratle büyüdüğünü bildiriyor.

Aynı ajans diyor ki: "Söylendiğine göre, Transilvanyalı olan kutaat, işgal etmekte oldukları mevzileri tahliyedene imtina etmemektedirler. Binlerce köylü ve gönüllü, Macar hududundaki müstahkem hatları tutan Romen askerlerine yardım etmek teklifin, de bulunmaktadır. Söylendiğine göre tüfek elde edememiş olanlar, baltalar ve trpanlarla silâhlanmışlardır."

Transilvanya bu vaziyette kolay teslim olacağı benzemiyor.

Yugoslav donanma ve ordusunda tadilât

Belgrat, 3 (A. A.) — Stefani ajansından:

Yugoslavya ordu ve donanmasının teşkilâtında yapılacak mühim tadilâta müteallik bir kararname negredilmiştir.

Yapılacak en mühim tadil, askerlik hizmeti müddetinin uzatılmasına müteallik olacaktır.

Bir yılın hülâsası

365 günlük harb

Polonya harbi nasıl başlamış, Varşova nasıld eslim olmuştu?.. Deniz harpleri, Graf Şpe'nin akıbeti; Norveç ve Danimarka ile diğer kanlı vakalar

Bugün harbin birinci yıldönümündeyiz. Bu münasebetle geçen hadiseleri okuyucularımıza hatırlatarak harbin bir hülâsasını veriyoruz.

nn istilâsına başladı. Bu hareket hemen hemen mukavemetsiz oldu. 18 Eylülde Alman ve Sovyet orduları birleşti. 3 Teşrinlevvelde Lehistanın Almanya ve Rusya tarafından işgali tamamlandı.

Harbin birinci safhası Lehistan'da:

1939 harbi Danzig anlaşılmaz. mazlığında çıktı, Cihan harbi sonunda Şarkı Prusya Almanya'ya bırakılmış, fakat Danzig limanı ile bir koridor Polonyaya terk edilmiş, bu suretle asıl Almanya ile Şarkı Prusya birbirinden ayrılmış bulunuyordu. Hitlerin iktidar mevkiine geçmesi üzerine Versay muahedesinin bütün kayıtlarını birer birer kıran Almanya, ordusunu kurduktan, Ren havzasını askerleştirdikten, Sijfrit istihkamlar silsilesini inşa ettikten, Avusturya, eÇkoslovakıyayı işgal ve ilhak ettikten sonra Danzig meselesinin halleine gelmişti.

Lehistan ile Almanya arasında müzakereler ihtilâfın sulhen tesviyesinin imkânsız olduğunu gösterince, 1 Eylül 1939 da Alman orduları Lehistanı taarruz ettir. Aynı günde birçok Polonya şehirleri bombardıman edildi.

Almanlar Lehistan üzerinde olan hareketlerinde yepyeni bir tâbiye sistemi takip ettiler, Alman tayyareleri belli başlı Lehistan şehirlerini, tayyare meydanlarını, askeri hedefleri birer birer bombardıman ederken motörlü kitaları da muhtelif noktalardan Lehistan müdafaa hatlarını yararak, münferit akımlara çok benziyen bir sistemle Lehistan içine yürümeye başladılar. 9 Eylülde Alman kitaları Varşova önünde göründü. 12 Eylülde Alman askerleri Vistül boyuna girmişlerdi.

Vistül Meydan muharebesi

Alman taarruzu karşısında Lehistan ordusu büyük bir mukavemet göstermemiştir. Harpler bütün mevzîi oluyordu. 1939 harbinin ilk büyük muharebesi Vistül önünde oldu. Lehistan ordusu burada Alman kuvvetlerine sekiz gün mukavemet etti. 20 Eylülde Alman ordusu Vistül zaferini kazanmış, Lehistan ordusu 170,000 esir bırakarak ricat etmişti, artık Alman kitaları Lehistan'da rahat rahat ilerleyebilirlerdi.

Sovyetler harekete geçiyor

Alman ordusu Lehistan'da ilerlerken, daha Vistül meydan muharebesinin devam ettiği günlerde Sovyet ordusu da şarktan Lehistan

Varşova müdafaası:

Lehistan hareketi mevzuu bahsolarurken Varşovanın kahrancasına müdafaasını unutmamalıdır. İlk Alman kitaları Varşova önünde 9 Eylülde görünümlerdi. Varşova asrın bütün fen vasıtalarıyla mücehhez Alman ordusu önünde 27 Eylülde kadar mukavemet etti. Hattâ 22 Eylülde Varşovada Lehistan ordusu bir huruç hareketi yapacak kadar kuvvetli ve manevî kuvveti yüksek idi. Fakat münferit bir kale Almanya karşısında hiç bir şey yapamazdı. 27 Eylülde teslim olan Varşovanın Alman ordusu tarafından işgali Birinciteşrinin ikinci günü tamamlandı.

Sovyet Rusya - Finlandiya harbi

Almanya ile İngiltere ve Fransa arasında harp küçük hudut çarpışmaları ve bazan da Sijfrit ile Majino arasında kibarca topçu düello su halinde ve bir operet muharebesini andırarak devam ederken şarkta Sovyetler Letonya, Estonya, Litvanyada üsler kuruyorlar, aynı şekilde Finlandiyadan da Aland adalarının tahkiminden vazgeçilme si gibi birtakım taleplerde bulunuyorlardı. 7 Birinciteşrinde Finlandiya Rusların müzakere tekliflerini kabul etmemiştir. 12 Birinci Teşrin de Sovyet kitaları Fin hudutlarında toplanmaya başladılar. Finlerle Sovyetler arasında müzakereler oldu. İkinciteşrinin ikisinde Sovyet, Fin müzakereleri inkıtaa uğradı. 27 İkinciteşrinde Fin topçuları Sovyet kitalarına ateş açtılar. Artık fiilen harp başlamış bulunuyordu. 29 İkinciteşrinde Finlandiya ile siyasi münasebetini kesen Rusya bir gün sonra Finlandiya üzerinde askeri hareketlere başladı. Finler ilk Rus taarruzunu Manerhaym hattına 9 Kânunuevvel 1939 da püskürttüler. Bu hat üzerindeki çarpışmalar Kânunusani, Şubat aylarında da devam etti. 6 Şubatta Ruslar tekrar taarruz ettiler. 8 Şubatta Vipürde Fin müdafaa hattında ilk gedik açıldı. 27 Şubatta Rus tazyiki fevkalâde artmıştı. Martın ikinci günü Fin müdafaası hattı yarıldı, kahrancasına bir müdafaadan sonra artık mukavemet etmek imkânını göremeyen Finlerle Ruslar arasında 8 Mart 1940 ta sulh müzakereleri başla-

mış bulunuyordu. Ve 104 gün devam eden bir harpten sonra 13 Mart 1940 ta iki hükûmet arasındaki harp sona erdi. Bu anlaşmaya göre Kareli Berzahr, Ladoğa gölünün bütün sahilleri Sovyetler Birliğine terkedildi. Hangö limanı ve arazisi üç teşkil etmek üzere Sovyetlere kiralandı.

Harbin ikinci safhası: Deniz harpleri

Almanya ile İngiltere arasında harp başlar başlamaz, herkes denizlerde büyük hareketler olacağını bekliyordu, bu tahminler çok yanlış çıktı. Harbin ilk aylarında hiç bir büyük deniz muharebesi olmadı, yalnız Alman tahtelbahirleri faaliyete geçerek muharip ve bitaraf milletlere ait birçok ticaret gemilerini torpillediler. Harbin ilk devresindeki bu tahtelbahir faaliyeti çok devam etmedi. Üç ay içerisinde Almanya mevcut denizaltılarının nisfına yakın bir miktarını kaybetmiş bulunuyordu. Deniz harekâtının en mühim bir vakası da Graf Şipe cep kruvazörünün batmasıydı. Açık denizlerde dolaşan bu kuvvetli Alman gemisi 14 Birinci kânun 1939 da üç İngiliz kruvazörü tarafından Uruguvay sahillerinde harbe mecbur edildi. Harp hayli şiddetli oldu. İngiliz gemilerine de birçok isabetler vâki oldu, fakat ciddi surette yaralanan Graf Şipe kruvazörü Montevideo limanına sığındı. Beynelmîl kaidelere göre kruvazör bu limanda yirmi dört saatte fazla kalamazdı. İngiliz kruvazörleri liman methalinde ve kara suları haricinde bekliyorlardı. Kruvazörün yirmi dört saatte tamaratını bitirmesi ve İngilizlerle harbe tutuşması imkânsız idi. Kruvazörün kumandanı hükûmete müracaat ederek tamaratını bitirinceye kadar limanda kalmak istedi. Fakat mütehassıslar tamaratın 72 saatte bitebileceğini söylediklerinden Uruguvay hükûmeti 72 saatte fazla mühlet vermedi. Muayyen müddetin hitamında Graf Şipe limandan çıkarak mürettebatı ta rafından batırıldı.

Nisan ayı içerisinde harp birdenbire hiç umulmadık bir safhaya girdi. 8/9 Nisan gecesi Alman kara ve deniz kuvvetleri Danimarka ve Norveç üzerine harekete geçmişti. Bu gece Alman deniz kuvvetleri Oslo kıvrına girmiş, Trondhaym işgal edilmiş, Narvik, Bergen gibi tâbiye bakımından mühim ehemmiyeti olan yerler Almanlar tarafından zaptedilmişti. Alman kitaları Danimarkayı hiçbir mukavemet görmeden işgal etmişlerdi.

Norveç Danimarka gibi mukavemetsiz teslim oldu. Almanya'ya harp ilân etti. Norveç sahillerine kadar gelen Alman harp gemileri ile İngiliz filosu arasında olan çarpış-

Üçüncü safhası: Norveç, Danimarka

Nisan ayı içerisinde harp birdenbire hiç umulmadık bir safhaya girdi. 8/9 Nisan gecesi Alman kara ve deniz kuvvetleri Danimarka ve Norveç üzerine harekete geçmişti. Bu gece Alman deniz kuvvetleri Oslo kıvrına girmiş, Trondhaym işgal edilmiş, Narvik, Bergen gibi tâbiye bakımından mühim ehemmiyeti olan yerler Almanlar tarafından zaptedilmişti. Alman kitaları Danimarkayı hiçbir mukavemet görmeden işgal etmişlerdi.

Norveç Danimarka gibi mukavemetsiz teslim oldu. Almanya'ya harp ilân etti. Norveç sahillerine kadar gelen Alman harp gemileri ile İngiliz filosu arasında olan çarpış-

ışmalarda Almanlar 4 Kruvazör, 1 muhrip, bir denizaltı ve 12 nakliye gemisi kaybettiler.

Norveç anı bir baskına uğramış, esasen yok denecek kadar kuvvetsiz olan Norveç ordusu seferi hale geçememiştir, binaenaleyh Norveçin kendi başına mukavemet etmesi imkânsızdır. Herkes Norveç İngiliz ve Fransız kuvvetlerinin ihracı nı bekliyordu. Bu ihraç tahakkuk etti. Müttefik kuvvetler şimalde Narvik civarında, cenupta da Bergen muntakasına ihraç edildi. Bergen'den ilerleyen kuvvetler, Alman ordusu karşısında bir iş yapamadılar, tekrar gemilerine dönmege mecbur oldular.

Norveç anı bir baskına uğramış, leri bir hayli zaman kalabildiler. Bu kuvvet demir madenleri havzasını işgal etmek istiyordu. Fransa harbinin en sıkı ve en sıkışık günlerinde Narvik şehrinin zapteden İngiliz kuvvetleri, Fransanın harpten mağlûp olarak ayrılması yüzünden Norveç tamamen terkeder. rek İngiliz ana vatan kuvvetlerine iltihak ettiler.

Bu suretle Norveçin Almanya tarafından zaptı tamamlanmış oldu.

[Harbin son safhasına dair ve Norveç işgalini müteakip geçen kanlı vukusta dair enteresan bir hülâsası yarın vereceğiz.]

Askerlik ilânı

Fatih Askerlik Şubesinde: 336 doğumlularla bunlarla muameleye tâbi olanların yoklamaları 15 eylül 1940 tarihinde hitama erecektir.

Bu sebepten: A — Okurların halihazır tahsil vesikalarıyla,

B — Son yoklaması yapılacak diğer eratin da sanat vesikalarıyla beraber bu müddet zarfında (yani 15 eylül 1940 akşamına kadar) şubeye müracaatla yoklamalarını yaptırmaları, aksi takdirde yoklama kaçacağı kalacakları ilân olunur.

Besiktas Askerlik Şubesinde: 336 doğumlu ve bu doğumlularla muayeneye tâbi eratin son yoklamaları tek günlerde yapılacağı evvelce ilân edilmişti. Bu kerre lüzum üzerine yoklamaları cumartesi ve pazar günlerinden mâda her gün saat 9 dan saat 13 e kadar yapılacağı ilân olunur.

— Madmazel, bana yakışacak bir şapka görmek isterdim!

— Bunu ben de görmek isterdim Bayan!

KIZ ALIYI VURDULAR

97

Yazan: MUZAFFER ESEN

— Bu adamın kim olduğunu bilir siz her halde...
— Talisiz bir biçare olsa gelsin. Bir iki defa mücevher müstür. Satılan cevahir ve Hullur diğim tahliki etmek ve değerini tayin ile bedelinden dun bir fi Cevahircibaşıya düşen vezaf-ten olmakla bu adamı etraf ve alk atesile sorup soruşturum. derbeder olduğun öğrendim. De- ni gelmez bir bıkos. O san'at bu dıyarda geçmez... Onun için bi- karının mücevherlerini satıp

kıfâfı nefis etmeğe çalışıyor.

— Bu adamın adın ve menzilin bana söylersiz her halde...

— Adın söylemek kolay... Ona eskidenberi Yanık Hüseyin derler, menzîl'in ben de bilmem... Lâkin bizim çraklardan birisi bu biçarenin oturduğu evi tanır, kendisin bir iş için taşra gönderdim. Dönüp geldiği vakit onu da öğrenmek asan bir işti. Yalnız merakım mucip olan nokta şurası: Sırf bu adamı öğrenmek üzere Asitaneden ka- kıp buraya kadar yol aldığımız göre bu işin çok mühim olduğu anlaşıyor. Sakm bu felâketze- de bu mücevheri bir yerden u- ğurlamış olmya... Bu işe tavas- sutumuz karıştığundan fakir de

endişe içerisindeyim doğrusu... Eğer yanan yüreğimize soğuk su dökecek bir haberiz varsa tez beyan buyurun ki huzur ve neşemiz yerine gelsin.

— Bu cihetten zinhar endişe etmeyin. Adamın sattığı yüzük, beraber yaşadığı kadının halâl malidir. Ancak benim ol Hatun ile görülecek bir hesabım vardır. Ol hesap nice yıllardır ar- kasından şitap ederim yıllardır bu Hatunun izine destres olmak mümkün olmadı. Nihayet tesa- düfün yardımıyla Süleyman Çe- lebinin elinde bu muammanm düğümünü çözmek nasip ve mü- yesser oldu. İşte bunun içindir ki dağlar, taşlar aşarak Halebe kadar kogup geldik.

Halebin Degelân mahallesinde geniş bir Havûş etrafında taş döğeli odalar, odaların birisinde Yanık Hüseyin, yere serili bir keçenin üzerinde bağdaş kur-

muş, bağlaması elinde yanık ya- nık çalıyor.

Disarıdan taşlar üzerinde tı- kırdayan nalin sesleri.. Eluiza içeriye girdi. Yanık Hüseyine yemeğin hazır olduğunu haber verdikten sonra ilâve etti:

— Sofrayı içeriye mi kura- yım, yoksa havuz başında mı yiz.

Venedik kalyonunda Türkler- rin eline esir düştüğü günün ü- zerinden maceralarla dolu un- altı uzun senenin geçmiş olmasın- na rağmen Eluiza hâlâ güzeldir. Başında bağı kenarları gönül bağı kırmızı oyalı yeşil krepin altından uzun saçları iki kalın örgü halinde belini aşarak sal- lanmakta. Sürmeli kırıpkırları al- tında sihirli gözlerinin bakışı hâlâ gönüllere hâkim olabilecek bir haldedir. Yıllar bu kadın yü- zünün toz pembe tatlı rengini solduramamış, bu nermnin cildi buruşturamamıştır.

Yanık Hüseyin, bu güzel ka- dını, sönmeyen bir aşkın hay- ranlığıyla sanki yeni görüyor- muş gibi tepeden tırnağa kadar süzdü ve sonra:

— Hava bugün de sıcak, dedi. Disarıda yesek olmaz mı? Ne dersin?

— Ağam ne derse o olur, di- şarında yiyelim.

Eluiza, sülün gibi endamiyle sallanarak dışarı çıktı. Yanık Hüseyin bağlamasını çalmakta ve yanık yanık okumakta de- vam etti:

Gün varmı ki güneş garpta batmasın
Şaha kalkan kahpe tali yatmasın
Keder oku derli gönle batmasın
Kanbur felek kararsızdır, dönektir.

Yanık sesi odanın kemerli ta- vanından akisler yaparak perde perde dökülüyor, coşkun aşık

gittikçe taşarak çalıyor söyly- yor...

Epeyce sonra Eluizanın, Ya- nık Hüseyini sofraya çağırın çakrak sesi tekrar duyuldu.

Hüseyin sazını minderinin üze- rine bıraktı, kalktı, yürüdü. havuzun kenarına hazırlanan sofranın başına oturdu, besme- le çekerek kaşığı çorbaya su- narken bir taraftan da Eluiza- ya:

— Rabbim hayırlara tebdil etsin, dedi, bugün içimden bir kasavet var...

— Neden?

— Nebileyim ben, başımıza yeni bir iş açılacak gibi geliyor bana.

Eluiza önüne baktı ve:

— Daha çektiklerimiz yetme- di mi? dedi.
Tam bu sırada kapı çaldı. Eluiza yerinden kalktı ve kapı- ya doğru yürüdü.

(Devamı var)

Diktatörün Arkası

33

Çok şeyler söylemek, fakat aynı zamanda sevgilisinin sesini daha fazla duyabilmek için susmak iste dikleri tatlı dakikalar!.. daima bir ribirine benzeyen basit ve değişmez muhavere:

— Nasılsın sevgili karıcığım?
— Teşekkür ederim, vaktim se ni düşünmekle geçiyor.
Fakat bugün Militza heyecanlı

GÜLERMİSİN AGLARMISIN

Güzel bir keşif

GEÇEN gün bizim refikay la yolda gidiyorduk. Bizim arkadaşlardan biri görmüş; söyledi:

— Seni geçen gün karmıla gi derken gördüm, dedi.
— Senin karmı tanıdığını bil miyordum, dedim.
— Tanımayorum, dedi.
— Pekâlâ, karmı olduğunu nereden bildin?
Ağzını açıp ta bir tek kelime söylediğin yoktu da ondan... Hep o konuşuyordu.

Tutumlu kadın

KARIN muktesit midir?
— Evet. Yalnız bir cihetten... Yaşı kırk olduğu halde, yirmi altı olduğunu söy ler.

Şair

TANIDIKLARIMDAN bi rine sordum:
— Hiç yıldızlar âlemile meş gul oldun mu?
Düşünmeden cevap verdi:
— Evet.. Ben sevdiğim kızla meşgul oluyorum. O bir zühre yıldızıdır.

Amerikalıdan baskın

BİZİM Moiz Amerikayı gezmis, birçok yeni fi kirlerle dönmüştür. Bir defa, o rada gayet enteresan bir sinema ya rastladığını söyledi. Sinema nın kapısında şöyle bir ilân var mış: "Seksen yaşından yukarı mü şteriler, bedava alırlar"
Şimdi Moiz diyor ki:
— Ben İstanbulda bir sinema açacak olsam, bu fikirden istifa de ederek bilet gişesinin üstüne şöyle bir ilân asardım:
"Seksen yaşından yukarı mü ş teriler, anne ve babasını da be raber getirdiği takdirde, içeriye bedava girebilirler.."

Uykusuzluk mikrobu

DOKTORLAR, geceleri, "uyku tutmayan" kimse lerin, bu hastalığa küçük ve çirkin bir mikrop yüzünden tu tulduklarını söylüyorlar.
Acaba sabahlara kadar ağla yıp duran yeni doğmuş çocuk lardan mı bahsediyorlar?

Öyle değil mi

OTOMOBİLE gezenler YAŞIYOR, diyorlar
Evet. Yaya gidenlerin hayatı pahasma.

Son fıkra

BUGÜNKÜ fıkralarını, her zaman iştittığınız bir nüktenin değiştirilmiş bir sek lile bitireceğim:
Evlenmek üzere olan birisin den, genç kadın, nişan yüzüğü yerine otomobil istemiş. Fakat adam, yine yüzük almış.
Kadın soruyor:
— Ben senden otomobil iste dim. Neden yüzük aldım?
— Ne yapayım yavrum. Tak lit otomobil bulamadım ki..

HİHİ

bir sualle mevzuu değiştirdi:

— Yeni parlamentonun celsesi nasıl oldu?
Aldığı cevap genç kadını sevin ce boğdu:

— Fevkalâde memnunum! Bütün mebuslar, mümessiller doktor Partobığın ağzından, bana müzahe ret ve sadakat yemini ettiler. Ha tırasını unutamıyacağım bir cel sel..

— Böyle olacağından emindim.
— Evet, hakkın varmış. İktidar mevkiine geçer geçmez içtimalarını bilâ müddet tehir ettirdiğim parla mentoyu açtırmak tavsiyeni dinle mekle isabet ettiğimi anlıyorum. Şimdi milletin benimle beraber ve bana müzahir olduğundan eminim.
— Millete matbuat hürriyetini de verirken dünyanın, milleti tara fından en çok sevilen ve en kudret li devlet şefi olursun Stefan.

Siyaseti bırakarak aşka döndü:
— Seni yarın göreceğim miyim?
— Yarın maalesef geleliyece ğim, sarayda elçiler şerefine kabul resmi yapılacak..

Telefonda karşılıklı iç çekiştiler. Militza lüzumsuz bir ısrarda bulun madı. Memleket dahili siyasetinde çok mühim değişiklikler olduğu bir sırada Şefin hayatını egoist dav ranarak karıştırmak istemiyordu. Silvaniya diktatörlüğü ömrünü ik mal edip ölmüştü. Şimdi Stefan Taldekin idaresinde Silvaniya de mokrasisi hayata doğuyordu. Mi litza, bu gayesinin tahakkukunu, sevgilisinin birkaç günlük bir bekle yişle ödemeği fazla görmüyordu.

Makul ve insaflı:
— Şu halde, dedi, ancak öbür gün gelebileceksin?

— Evet, öbür gün sabahleyin er kenden hareket edeceğim... Fakat yarın beni dinliyebilirsin. Parla mentonun, ecebî devletler elçileri nin de hazır bulunacakları bir cel sesinde söyleyeceğim bir nutukla haricî siyasetimizin ana hatlarını çizeceğim. Nutuk radyo ile de neş redilecek.

Nutku dinlersen çok memnun o lurum, beğeneceğini sanıyorum.

Genç kadın sevinçle titredi. Tal dekin neyi ima ettiğini anlamıştı. Atamanyanın entrikaları boşa git mişti, ittifak yapılmıyacaktı. Harp

Nakleden: Fethi Kardeş

kâbusu Silvaniyadan uzaklaşıyor du.

— Yarın radyonun başında bek liyeceğim sevgilim.
— Senin için, sana hitap ederek konuşacağım Militza, güzel yüzün gözlerimin önünde olacak.

— Sevgili Stefancığım! Aşk kelimeleri, tamamen hususi mahiyette olan bu telefon hatında yabancı kulaklar tarafından duyul ması tehlikesi olmaksızın serbest çe konuşabilirler. Bütün dünyada â şıkların her lisandan tekrarladık ları tatlı ve ihtiraslı aşk kelimeleri telefon telleri üzerine gidip geldi ler.

Stefan telefonu kapattıktan son ra da Militza bir müddet dalgın durdu ve telefonu istemiye istemiye kulağından uzaklaştırdı ve sevgili sinin sesini naklettiği için telefo nun ekutörünü safıyane bir min nettarlıkla öptü.

"On beş sene süren bir anarşi devresi, istiklâline son derece bağ li ve istiklâlile mağrur sevgili mem leketimizi kanı çekilmiş bir hale getirmiş, bazı iştihalet için mükem mel bir kurban olmak istidadı gös termeğe başlamıştı. Harekete geç mek ve sıratla tedbir almak lâzım dı; ben de sıratla harekete geçtim.."

Köşkün salonunda geniş ve ra hat bir koltuğa gömülmüş olan Militza, radyoda Şefin nutkunu dinlemekteydi. Taldekin, o kadar sert ve âmirane olduğu halde aşk tan bahsettiği zaman şaşılacak de recede tatlılaşan sesi radyoda he men hemen hiç değişmiyordu.

Esasen parlamento salonunda söylenilen bu siyasi nutuk haki katte en kuvvetli bir aşk hitabı, erkeğin ağzından kadının zaferini haykıran bir itiraf değil miydi?

Astığı astık, kestiği kestik, yap tıklarından kimseye hesap vermek mecburiyetini duymıyan bir dikta tör olduğu zamana nazaran Şef ne kadar değişmişti? O zaman insanı bütün zevklerden alâkasını kesmiş, gayriinsani bir harp macerasına a tırmak üzereydi. Şimdi cesareti, a zim ve iradesi ve bütün meziyetle rile gene tam bir millet şefiydi, fakat daha demokrat, daha insan, daha liberal bir şef.. gurur ve gizli ıstırapın gözlerinin önüne gerdiği ba ğı, bir kadın eli çekip almıştı. Bir kadın, Silvaniyaya zalim bir diktatör yerine hakiki bir Şef ver mişti.

Bir millete sulh, refah ve saadet getirecek olan bu istihale aşkın ese riydi. Bu sebeble mucizeyi ifade eden ses, aynı zamanda bu sebeb

ledir ki Militzaya bir musiki gibi tatlı ve âhenkli geliyordu.

Bu sesin mebuslara da ikna e dici geldiği anlaşıyordu. Cümle lerin sonlarında alkışlar gittikçe çoğalmakta ve sürekli olmaktaydı. Bunlardan, nutkun sonunda Talde kin ittifaka yakın bir ekseriyet ka zanacağını tahmin etmek güç de ğildi.

Militza, radyonun ziyadar kad ranından gözlerini ayırmıyor, o rada, parlamento celsesini görür gibi oluyordu:

Mebuslar arasında milletin her sınıfının mümessili vardı: Köylü ler, işçiler, birkaç da kadın... Sil vaniyada kadımlar artık erkeklerle müsavi hukuka sahip olmuşlardı, parlâmentoda mümessilleri henüz aza da zamanla bu hususta da er keklerle müsavi olmalarına kanunî hiçbir mani yoktu.

Muazzam salonun ortasında, hi tabet kürsüsünde Taldek nutkunu söylüyordu. Militza gözlerini ka prıyarak dinledi:

"Her şeyden evvel Silvaniya nın saadetini düşündüğümüz için ancak bir sulh siyaseti takip ede ce ğiz. Hiçbir şey, ne parlak vaadler, ne tehditler bizi, istikbale doğru yürümekte olduğumuz doğru ve dürüst yoldan ayırmıyacaktır.."

Nutkun bu kısmı müthiş bir alk ışı tufanı ile karşılandı:

— Yaşasın Taldek! Yaşasın sulh!

Taldekin artık korkulan bir dik tatör değil, sevilen bir Şef oldu ğunu anlamak için, samimiyetin den şüphe edilemeyecek olan bu alkış duyamak kâfiydi. Stefanın bir tek kadın tarafından sevilmesi bütün milletçe sevilmesine yol aç mıştı!

Stefanın, nutkuna son veren cümleleri heyecanlı bir sesle söyle diğini duydu:

— Teşekkür ederim... Silvaniya nın mukadderatını, şimdi verece ği niz reylerle bizzat siz tesbit edecek siziz.

Parlamento salonundan gelen uğultu birdenbire kesildi, spikerin sesi duyuldu:

— Ekselâns Stefan Taldekin Parlamento salonundan naklen ver diğimiz nutku bitti. Şef şimdi, ta rifî gayrikabil ve aksi size kadın gelen tezahürat arasında salondan ayrıldı. Rey toplanmasına başlan dı. Aziz dinleyiciler, radyo başın dan ayrılmayınız. Rey neticesi an laşıluncaya kadar size birkaç plâk çalacağız.

(Devamı var)

VAKIT Gazetesi

Sekizinci defa olarak tertip ettiği ucuz kitap kuponlarının neşrine başlamış bulunuyor.

Bu müstesna fırsatı kaçırmayınız

3.9.940 Salı

20.30: Müzik: Ankara Radyosu küme saz ve ses heyeti, 21.15: Serbest saat, 21.30: Radyo Gazetesi, 21.45: Müzik: Radyo salon orkestrası, 22.30: Memleket saat ayarı, Ajans haberleri, 22.45: Müzik: Radyo salon orkestrası, 23.00: Müzik: Cazband (Pl.) 23.25/23.30: Yarınki program ve kapanış.

4.9.940 Çarşamba

7.30: Program ve memleket saat ayarı, 7.35: Müzik: Hafif müzik (Pl.) 8.00: Ajans haberleri, 8.10: Ev ka zını, 8.20/8.30: Müzik: Plâkılarla hafif mü sik, 12.30: Program ve memleket saat ayarı, 12.35: Müzik: Şarkılar, 12.45: Ajans haberleri, 13.05: Müzik, 13.00: 14.00: Müzik: Radyo salon orkestrası, 18.00: Program ve memleket saat ayarı, 18.05: Müzik: Cazband (Pl.) 18.40: Müzik: Şarkılar, 19.15: Konuş ma (Dış politika hadiseleri), 19.30: Müzik: Fasil heyeti, 19.45: Memleket saat ayarı ve ajans haberleri, 20.00: Müzik: Fasil heyeti, 20.15: Konuş ma, 20.30: Müzik, 20.50: Müzik: Ege lence l konseri, 21.15: Müzik: Ege lence l mü zik (Pl.) 21.30: Radyo gazetesi, 22.30: Müzik: Riyaset-i umumiye bandosu, 22.35: Memleket saat ayarı, Ajans haberleri, 22.45: Müzik, Dans Müziği (Pl.) 23.25/23.30: Yarınki program ve ka panış.

Meraklı şeyler

Gazete ilâniyle rüşvet teklifi

Rüşvetin açıkça ilân edildiği ve hiç bir suç ve ayıp sayılmadığı devirle de olmuştur. Bu, saltanat Türkiyesinde değil, 18 inci asır İngilteresinde yaşanmış bir haki kattır.

Filhakika, 18 inci asırda, İngil tere de birçok büyük hükümet mevkileri, nüfuz sahibi kimseler

tarafından, âdeta müzayede ile satılığa çıkarılır ve kim daha fazla para teklif ederse ona verilir. Elinde parası olup da böyle bir mevkie geçmek isteyenler gazete lerle "filanca mevkie geçmek için şu kadar para verebilirim.. diye ilân ederlerdi.

Bu ilânlar arasında, kendilerini istedikleri mevkie geçirecekleri 20 — 30 bin lira kadar para tek lif edenlere de rastlanmıştı.

Hikâye

(Dünkü nîlhadan devam)

— Bir müddet sonra doktor de ğişt i. Bana adeta resmi dav ranıyor, eskisi gibi samimî ko nuşmuyor, söyleyeceği kelimeleri tasarlıyordu, hayatında benden saklamak istediği bir fa cia vardı, dilinin ucuna gelen bir şey söylemek istiyor, sonra utanarak vazgeçiyordu. Ben, bu gizlenen şeyi soracak kuvvet bulamıyordum.

Bir gün doktor her günkü den daha muntazam giyinmiş olarak bize geldi, ağabeyimden bir akşamlık arabasını istedi. Ben doktorun dışarıya çıkışın dan istifade ederek sordum:

— Ağabey, doktor bu akşam araba ile nereye gitmek istiyor?
Kardaşım kısaca:
— Ölüme, diye cevap verdi:
— Oh, söyle Allah'aşkına dok tor nereye gidiyor?

— Evleniyor.
Dünya başına yıkılıyor san. dum. Kardeşimin yanında itida limi nasıl muhafaza edebildiği ne sonra kendim de şaşım.

— Ya öyle mi? dedim. Arkası sıra gürlütlü bir kahlkaha sa lıverdim. Eğer ağabeyim bir dik kat etmiş olsaydı bunun bir kah kahadan ziyade bütün emelleri bir anda sünen bir zavallımdı son feryadı olduğunu farkede cekti. Bu halden kendim de uta narak kaçmak istedim. Fakat ağabeyim beni alkoydu. Tafsiri

lât verdi. Doktorum henüz mira sa konan bir hanımla nişanlan dığını öğrendim.

Karşımda bir cadı gibi sırtı tan bu hakikatleri zavallı kafam bir türlü almayordu. Ah diyor dum. Mademki evlenecekti? Ni çin bir çok defalar beni hasta landırması? Sonra doktor ağa beyimin odasından içeri girer ken cebri bir tebessümle:

— Nasıl doktor dedim. Bu akşam evleniyorsunuz ha, tebrik ederim.

— Evet, fakat buna düğün demek caiz olabilir mi?

— Niçin doktor?

— Çalgı ve eğlence olmaya cak.

Acı bir kahlkaha ile:
Hayır bu olamaz doktor de dim. Çalgısız, eğlencesiz düğün nerede görülmüş?

Kardeşime yalvardım, ağla dım, hırçınlaştım. Eziyetlerime dayanamayan zavallı ağabeyim doktorum muhalefetine rağmen derhal düğün için icabeden şey leri hazırlamağa mecbur oldu.

Şimdi hafiflemiştim, daima ye ni gelini düşünüyör, bir çocuk sabırsızlığı ile düğünü bekliyor dum. Şakacı ve alaycı olmuştum. Ara sıra, gelin hanım eve ilk defa gelince doktorun ve onun yanında ne vaziyet alacağını tasarlıyordum.

Birdenbire:
— Doktor dedim. Bundan son

ra hastalarınızın nabzını muaye neye gidecek misiniz?

Doktor bana cevap vermedi, gözlerini indirdi, yüzünün kır ışı adalelerinden müthiş ızdırıp çektiğini anladım. O ızdırıp çe kerken ben zevk duyuyordum.

Saztakımı akşamı çalmaya başlayacaktı.

Doktor her günkü gibi karşı lıklı bir bardak şarap içmek i çin kardeşimle balkonda idi. Bir müddet sonra ben de oraya git tim, ve gülerim:

— Doktor, dedim. Galiba bu gecenin düğün gecesi olduğunu unuttunuz. Artık ayrılık zamanı geldi zannederim.

Burada müsaade ediniz - küçük bir istirahat yapayım. Bir aralık eczahaneye kadar inmiş ve oradan aldığım küçük bir pa ket içerisindeki renksiz tozun yarısını kimse görmeden dokto run şarap bardağına dökmüş - tım. Öteki parçasını da... Anla dırız değil mi? Doktor barda ğın muhteviyatını son damlasına kadar bir nefeste içti, sonra yüreğimi ikiye ayıran bir ba kışla ta gözlerimin içine baktı ve:

— O halde gitmeliyim dedi. Büyük salonda çalgı başla mıştı. Usulca çık odama gittim. Büyük bir itina ile gelinlik el bisemi giydim. Bütün mücevhe ratımı takımdım, gelinler gibi

Rabin Dranat Tagor'dan

sağlarımın bir tarafını kımaladım kimseye görünmeden bah çede ağaçların altındaki her günkü yerime gittim. Güzel bir hazıran akşamı esen tatlı rüz gâr dünyanın yorgunluğunu bu sesle silip götürürken yasemin kokularını çilgim bir neşe ile bahçeyi dolduruyor.

Çalgı sesi kulağımda her da kika biraz daha yavaşlıyor, bir uğultu oluyor, ışıklar gözlerim de soluyor, evimiz, akrabalarım, eski dünya, sislerin bulutların altında bir hayal gibi benden uzaklaşıyor.

Güllerim gözlerimi kapadım. Henüz dudaklarımda sönmemiş bir tebessüm.. Lâl renkli şarabın son izleri.. Beraber alıp götürdüğüm o tebesüm ile beni görenler tatlı bir gelinlik uykusuna daldığını zannedecekler.

Acı bir sademe ile uyandığım vakti iskeletimin başında tesrih öğrenmeğe çalışan üç mektep çocuğu ile kaburga kemiklerimi değneği ile sayan bir muallim buldum.

Nasıl hikâyemi beğendiniz mi?

— Fevkalâde dedim.

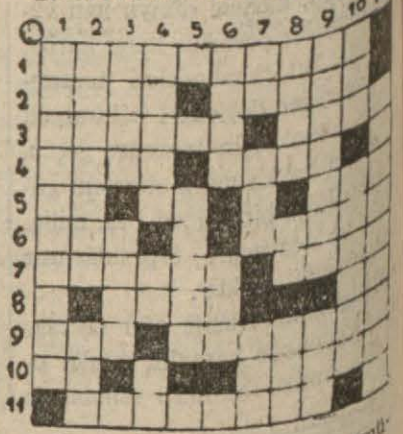
Tam bu esnada horozlar öt meğe başladı. Yavaşça sordum:

— Daha burada mısınız?

Cevap yok.. Pencereden sabah ilk ışık ları ni odama serpiyor.

B İ T T İ

Günlük bulmaca

Soldan sağa:
1 — İplik kusan bir hayvan, (mü rekkep kelime), 2 — Küçük fidan, bir içki, 3 — Fındıkcı, yaradan çıkar, 4 — Kadın, büyük anne, 5 — Bir bir sıfat edatı, bilginin tersi, 6 — Akar emir, bir çeşit Bektaş, 7 — Lav an, akıllı, 8 — Fazla, nota, 9 — Lav ta, uygunsuz kadın, 10 — Soru edatı, peygamberin annesi, 11 — Ağzı u sandırmağa başlayan.

Yukardan aşağı:
1 — Bir şeyi resmen anlatan (iki kelime), 2 — Aheç, vücutteki leke, 3 — Yapış, Karadenizde bir iskele, 4 — Malca ve paraca veâlet, yemegin tersi, hülasa, 5 — Sıra ile dizme, 6 — Vefat eden, tavrı, 7 — Bir sıfat edatı, 8 — Bir işi yapmaktır, bisafirane, 9 — Tarladaki mahsul, nota, bir şey söy leyip başka bir şey kasdetmek, 10 — Birbirine bakıp özenme, Yugoslav yadaki bir şehrin tersi, 10 — Büyük çe, çevirenin arkadaşı, 11 — Boşuna genilişlik.

17 No. İ bulmacamızın halli:
1 — Orak, Oba, 2 — O, Erik, 3 — Re, Irak, Al, 4 — Arı, Adış, 5 — Kira, Irak, 6 — Kadı, Adem, 7 — O, Kara, Adı, 8 — Bı, Baca, 9 — Ali, Kedi, E, 10 — Alo, Mite,